

Zasedání oborové rady politologie – 12. 9. 2016

Účast: Dvořáková, K. Müller, V. Prorok, J. Rataj, J. Reschová, Z. Lehmannová, J. Kysela, A. Hadrabová,

Per rollam vyjádření: B. Řichová, P. Šauer, A. Dvořák

Program:

- Změny ve studijním řádu a podmínky pro doktorské studium politologie na FMV VŠE v Praze

Informace:

Na FMV VŠE v Praze se dlouhodobě prosazuje trend omezovat počty prací, jež vede jeden školitel (do deseti), přičemž se do počtu započítávají i studenti s přerušným studiem. Dále se odmítá praxe, aby školitelem byl externista, včetně osob, které s fakultou spolupracují jako členové oborové rady, a také není možné, aby školitelem byl pracovník, který se dosud nehabilitoval, byť se k habilitaci již připravuje. To spolu se standardní dobou studia – 3 roky (v současnosti v republice jediný doktorský program politologie, který není čtyřletý) snižuje konkurenceschopnost pracoviště při vyhledávání kvalitních studentů a spolu se zvýšenými požadavky na publikace vyvolává časté případy přerušování studia.

Pro politologii na FMV VŠE v Praze je situace o to vážnější, že v důsledku postupného neotevírání bakalářského studia, bylo nutné snížit počet pracovníků, z nichž tři bývalí pracovníci (profesor a dva docenti) byli a jsou školiteli. V současnosti z hlediska obecné politologie je na pracovišti jedna profesorka na plný úvazek a jeden docent na plný úvazek, dále je zde jeden profesor a jeden docent zaměřený na politiku životního prostředí. Přitom jenom z hlediska obecné politologie se nyní realizují dva granty GAČR a jeden evropský projekt COST, v politice životního prostředí se řeší další domácí i mezinárodní projekty. Tj. pracoviště výrazně a dlouhodobě (za posledních pět let se každoročně na pracovišti řešil grant základního i aplikovaného výzkumu, domácí i zahraniční) naplňuje to, co je klíčové pro hodnocení kvality doktorského programu, a to je výzkumná činnost a zapojení studentů doktorského programu do tohoto výzkumu.

Je nutné zdůraznit, že oborová rada se ztotožňuje s úsilím vedení fakulty o zvyšování kvality doktorského studia, považuje za vhodné, aby jednotliví školitelé nebyli zahlceni množstvím vedených prací (hranice deseti vedených prací by měla být dodržována a spíše by počet měl být nižší) a také, aby převážná většina doktorandů byla vedena interními a habilitovanými pracovníky. Zároveň je ale nutné zdůraznit, že by se k těmto otázkám nemělo přistupovat mechanicky. Například započítávání studentů s přerušným studiem do počtu deseti vedených studentů (v současnosti jsou například dvě studentky na mateřské dovolené a čekají či mají druhé dítě) je silně problematické opatření a naprosté vyloučení externistů – členů oborové rady, případně publikujících zkušených asistentů s Ph.D. jako možných školitelů (což přesahuje požadavky studijního a zkušebního řádu doktorského studia i praxi na jiných fakultách VŠE v Praze), není nástrojem ke zvyšování kvality. A není dobré, pokud se při přípravě takovýchto opatření předem neinformuje předseda oborové rady a nejsou na oborové radě dopředu projednány případné dopady takovýchto opatření.

Nová opatření vedení fakulty tak vytvořila velmi složitou situaci v programu politologie před přijímacími zkouškami a zahájením dalšího školního roku. Předsedkyně oborové rady a garantka oboru prof. Dvořáková spolu s vedoucím katedry doc. Müllerem projednala v červnu nastalou situaci s vedením fakulty, s děkanem doc. Taušerem a proděkanou pro vědu a doktorské studium doc. Radkou Drulákovou. Bylo přijato prozatímní řešení, který umožňuje externistům (bývalým pracovníkům katedry), aby pokračovali jako školitelé u doktorandů, jež od počátku jejich studia školili. Dále vedení fakulty vzalo na vědomí, že v současnosti mají dvě studentky dlouhodobě přerušeno, a že v září ukončí doktorské studium 4 doktorandi (což k dnešnímu dni 12. 9. skutečně proběhlo), což situaci stabilizuje. Přesto ze střednědobého hlediska hrozí, že v nejbližších letech bude omezena možnost přijímat studenty z důvodu kapacity, což by paradoxně mělo dopad na jiný ukazatel kvality doktorského studia – realizaci výzkumu.

Doporučení oborové rady k řešení situace

- Vytvářet podmínky pro habilitace pracovníků. Je reálné podání habilitace u ing. Petra Vymětala, Ph.D. v roce 2017 (monografie - habilitační práce vzniká v rámci projektu GAČR) a habilitační řízení by mohl zahájit ing. mgr. Jan Němec, Ph.D. (od 1. září přešel na plný úvazek na katedru) v letech 2018-2019.
- Zvýšit nároky na přijímání studentů z hlediska odborného směřování k hlavním vědeckým výzkumům na katedře.

- Posilovat kontrolu publikační činnosti. Zavést interní kontrolu publikační činnosti po třetím semestru, při studiu dbát na to, aby témata seminárních prací odpovídala zaměření disertační práce a výzkumu a byla zpracována tak, aby mohla být nabídnuta k recenznímu řízení pro publikaci v časopisech.
 - Preferovat prezenční formu studia (větší možnost zapojení do výzkumů) před kombinovanou a výrazněji dohlížet na aktivity studentů prezenčního studia.
 - Přijmout opatření na úrovni fakulty, které by umožnilo výjimečné vedení disertačních prací externisty – členy oborové rady a nehabilitovanými kmenovými akademickými pracovníky, a to na základě zvláštního návrhu odůvodněného souladem odborného zaměření potenciálního školitele a tématu disertační práce, se současným omezením nejvýše dvou doktorandů na jednoho školitele těchto kategorií.
- Novela zákona o vysokých školách a promítnutí do doktorského studia

Informace:

K 31. 8. 2016 ukončila svou činnost Akreditační komise a vznikl Národní akreditační úřad, který povede i správní řízení. Po tři roky jsou automaticky prodlužovány akreditace, které končí po 31. 8. 2016. Je možné podávat nové žádosti o akreditace, které by měly být standardně projednávány. V tuto chvíli NAÚ projednává svůj statut a teprve bude konkretizovat podobu žádostí, požadavky na podklady apod. Z hlediska doktorského studia jsou zde určité změny, dají se předpokládat silnější požadavky na vědu a výzkum, a také zpřehlednění rozhodovacích pravomocí a institucionální nastavení. Fakticky se propojuje funkce předsedy oborové rady a garanta programu (ne zcela jasné je to v případě, kdy jde o sloučení více programů patřících do jedné oblasti), což by mělo zjednodušit komunikaci a zpřehlednit kompetence garanta oboru a předsedy oborové rady (jedna osoba) s vedením fakulty. V této souvislosti probíhají změny ve způsobu jmenování předsedy oborové rady na většině doktorských pracovišť. Předseda již není volen, ale stává se jím automaticky garant studijního programu, který je uveden v akreditačním spise. V rámci programu politologie na VŠE žádná změna není nutná – garantka programu a předsedkyně oborové rady je prof. Dvořáková.

Zákon i nadále umožňuje tříleté a čtyřleté doktorské studium. Trend je jednoznačně orientovaný na čtyřleté studium, a to jak v oboru politologie, tak i u ekonomických oborů. Na VŠE je pouze jedna fakulta, která akreditovala doktorské studijní programy na čtyřleté, všechny ostatní mají tříleté, což je i finančně znevýhodňuje a snižuje i konkurenceschopnost programů.

Doporučení oborové rady:

- Upravit studijní řád a zkušební řád, aby byl v souladu s novelou zákona 111/1998, případný rozpor se zákonem řešit okamžitě.
- Vyjasnit komunikaci vedení fakulty (univerzity) s oborovými radami, nastavit pravidla, vymezení konkrétních kompetencí vyplývajících ze zákona (bude nutně součástí institucionální akreditace, byť ta se na VŠE nebude zřejmě vztahovat na oblast politologie), ale bude muset být obecně nastaveno.
- Iniciovat akreditaci programu se standardní dobou studia na 4 roky, pokud se má dosahovat zvyšování kvality zejména s ohledem na kvalitu publikačních výstupů.

Prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.

Předsedkyně oborové rady